

Evaluatie Keurmerk Hilversumse Coffeeshops

Versie 1.0

Yuric van Brenk – Openbare Orde en Veiligheid
D. Volmer – Advies en Ondersteuning
juni 2022

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
2. Inleiding	4
2.1 Aanleiding	4
2.2 Doel.....	4
2.3 Werkwijze	4
2.4 Keuringscommissie	5
3. Analyse randvoorwaarden.....	5
3.1 AHOJG criteria uit de aanwijzing Opiumwet.....	5
3.2 Vergunningen van de coffeeshops en BIBOB-toets	6
3.3 Keurmerk	7
4. Analyse controle coffeeshops.....	7
4.1 Deurbeleid	8
4.2 Toegangscontrole op leeftijd	8
4.3 Huis- en gedragsregels.....	9
4.4 Klantenzorg.....	9
4.5 Scholing medewerkers.....	10
4.6 Overlast in de omgeving van de coffeeshop.....	11
4.7 Scholen in de omgeving van de coffeeshop	11
4.8 Veiligheid	11
4.9 Brandveiligheid	11
4.10 Hygiëne	12
5. Conclusie.....	12
6. Adviezen	13

Samenvatting

In de gemeente Hilversum is een gedoog- en handhavingsbeleid vastgesteld voor de coffeeshops. In dit beleid is opgenomen dat Hilversumse coffeeshops een keurmerk kunnen verkrijgen als waarborg voor goed ondernemerschap. Zes van de acht Hilversumse coffeeshops beschikken over het keurmerk. De twee coffeeshops die niet over het keurmerk beschikken (vanwege overname) conformeren zich wel aan de eisen uit het keurmerk. Op basis van gegevens en cijfers van de gemeente Hilversum, politie en brandweer is de werking van het Keurmerk geëvalueerd. De evaluatie is uitgevoerd over de periode juli 2015 (verlening keurmerk aan alle coffeeshops) tot juli 2019 (verloop van het verleende keurmerk). Ook heeft een integrale controle in januari 2022 plaatsgevonden. De evaluatie is tweemaal uitgesteld. In eerste instantie vanwege de coronapandemie en vervolgens door de aanstelling van de nieuwe burgemeester en de prioriteitenagenda.

Tijdens de looptijd van het keurmerk hebben betrekkelijk weinig incidenten plaatsgevonden en zijn nauwelijks meldingen gemaakt over overlast, onrust en/of criminaliteit rondom de coffeeshops. Daarnaast is gebleken dat alle coffeeshops beschikken over de benodigde vergunningen. Voor de overige gedoogcriteria, de zogenaamde AHOJG-criteria¹, voldoen de coffeeshops, omdat geen constatering van overtredingen bekend zijn. Daarbij wordt aangetekend dat het toezicht op de criteria minimaal is geweest, althans niet in overeenstemming met de frequentie zoals opgenomen in het gedoog- en handhavingsbeleid. De coffeeshops leven de maatregelen uit het keurmerk na voor zover dat de maatregelen zijn die gebruikelijk zijn voor een horecabedrijf. Dit zijn maatregelen ten aanzien van deurbeleid, huis- en gedragsregels, brandveiligheid en hygiëne.

De onderscheidende en aanvullende maatregelen worden door de coffeeshops in mindere mate nageleefd. Voorbeelden zijn de sluisconstructie, veiligheid, klantenzorg, scholing van medewerkers, overlast in omgeving en contact met scholen. Daarbij moet aangemerkt worden dat de coördinatie en regie vanuit de gemeente Hilversum ook te wensen overliet. Vanaf 2017 hadden de coffeeshopeigenaren geen vast aanspreekpunt meer en heeft de gemeente geen nieuwe bijeenkomsten meer georganiseerd. Verder is er geen sprake geweest van een implementatie van het keurmerk in de reguliere werkzaamheden van de gemeente. Dit blijkt uit het ontbreken van een register, onvoldoende aandacht voor het beleid en het keurmerk bij het verlenen van nieuwe vergunningen en de onduidelijkheid wie welk toezicht zou moeten uitvoeren. Dit heeft echter niet geleid tot een aanzienlijke toename van overtredingen van de openbare orde en de verstoring van het woon- en leefklimaat.

De coffeeshopexploitanten hebben door het keurmerk goed contact met elkaar, de gemeente (met name in de eerste jaren van het keurmerk) en de wijkagenten. Dit draagt bij aan goed ondernemerschap en betere onderlinge samenwerking. Ook de gemeente en politie ervaart dat het eenvoudig is om (via de vertegenwoordigers van de coffeeshops) met alle coffeeshopexploitanten in contact te komen. Alles overziend zijn de doelen gaandeweg de looptijd van het keurmerk echter wel door alle partners uit het oog verloren. Gelet op deze constatering kan niet met zekerheid gesteld worden dat het keurmerk wezenlijk heeft bijgedragen aan extra kwaliteit en integriteit van

¹ A: geen affichering; H: geen harddrugs; O: geen overlast; J: geen verkoop aan jeugdigen en geen toegang voor jeugdigen tot een coffeeshop; G: geen verkoop van grote hoeveelheden per transactie; I: geen lidmaatschap voor de coffeeshop voor anderen dan ingezetenen van Nederland van achttien jaar of ouder.

de Hilversumse coffeeshops zoals vooraf als doel werd gesteld. Kijkende naar de toekomst is het van belang om meer zicht te krijgen op de uitvoering, de onderscheidende en aanvullende maatregelen en de effectiviteit van het keurmerk.

Gelet op bovenstaande constatering, wordt geadviseerd om met de betrokken partners te onderzoeken welke verbeteringen kunnen worden gedaan om tot een passend en effectief keurmerk te komen. Hierbij is het van belang dat het keurmerk regelmatig moet worden geëvalueerd. Hierbij is het van belang dat de gemeente de regie en coördinatie opnieuw op zich neemt. In deze evaluatie wordt een eerste aanzet met aanbevelingen gedaan voor een verbeterde samenwerking en een effectiever keurmerk.

2. Inleiding

2.1 Aanleiding

Per 1 juli 2013 geldt het Hilversumse gedoog- en handhavingsbeleid ex artikel 13b Opiumwet voor coffeeshops. Van dit gedoogbeleid maakt het Keurmerk Hilversumse Coffeeshops deel uit. Dit keurmerk is aan alle acht Hilversumse coffeeshops verleend in 2015 en is in 2019 verlopen. In 2019 is afgesproken dat door de coffeeshopexploitanten en de burgemeester dat in beginsel het keurmerk stilzwijgend wordt voortgezet. Met deze verlenging van het keurmerk is afgesproken om een evaluatie uit te voeren. Vanwege corona is er lange tijd nauwelijks contact geweest tussen de coffeeshopeigenaren en de gemeente, totdat medio 2021 het onderwerp weer werd opgepakt.

Er is bekeken welke ontwikkelingen van invloed zijn op het beleid en het keurmerk. Aan de hand van deze ontwikkelingen zijn vier scenario's opgesteld, waarbij verschillende mogelijkheden van de evaluatie uiteen zijn gezet. In 2021 is de keuze gemaakt om het scenario uit te voeren waarbij in eerste instantie alleen het keurmerk wordt geëvalueerd. Zie 'Plan van aanpak evaluatie coffeeshopbeleid' voor de toelichting van de ontwikkelingen en de opgestelde scenario's.

2.2 Doel

Het doel van deze evaluatie is om te verantwoorden wat met het Keurmerk Hilversumse Coffeeshops is bereikt en of de doelstellingen zijn behaald. Het keurmerk zou ertoe moeten leiden dat er een veilig en verantwoord softdrugsbeleid in de Hilversumse coffeeshops wordt gevoerd. Ook werd met het invoeren van het keurmerk het afstandscriterium losgelaten. Met het keurmerk wilden de coffeeshopexploitanten aantonen dat zij kiezen voor een verantwoord en veilig ondernemerschap met waarborgen voor de klanten, werknemers en de omgeving van de coffeeshops. Het keurmerk moet de kwaliteit en integriteit van de Hilversumse coffeeshops waarborgen. Bovendien geeft de gemeente Hilversum invulling aan een bestuurlijk handhavingsbeleid, waarbij coffeeshops die in het bezit zijn van het keurmerk in aanmerking komen voor een milder bestuurlijk handhavingsbeleid, dan coffeeshops die niet in het bezit zijn van het keurmerk. Door de wijze waarop het keurmerk tot stand is gekomen en de gezamenlijke acties en verantwoordelijkheden is ook een structurele samenwerking tussen de coffeeshopexploitanten, gemeente, politie, brandweer, GGD en Jellinek beoogd.

Zie het Keurmerk Hilversumse Coffeeshops voor de toelichting van deze voorwaarden en eisen (bijlage 1).

2.3 Werkwijze

De werking van het keurmerk is geëvalueerd. Enerzijds door de coffeeshopexploitanten allemaal individueel te benaderen. Zij werden bezocht door de keuringscommissie (zie 2.4). Tijdens het bezoek werd in eerste instantie de checklist beoordeling eisen (bijlage D uit het keurmerk) doorlopen. Tijdens deze controle zijn de feitelijke afspraken die zijn opgenomen in het keurmerk

geëvalueerd. Hieruit is geïndiceerd of de coffeeshops (nog steeds) voldoen aan de eisen uit het keurmerk. Elke individuele coffeeshopexploitant heeft gelegenheid gekregen om te reageren op deze beoordeling.

De coffeeshopeigenaren hadden al in 2019, maar herhaald in 2021 en 2022, aangegeven dat ze achter het keurmerk staan en daarom voorstander zijn van voortzetting van het keurmerk. Anderzijds zijn bij de politie en de brandweer cijfers opgevraagd over meldingen, toezicht en handhaving op de Hilversumse coffeeshops. Deze zijn gelegd naast cijfers en overlegverslagen van de gemeente Hilversum zelf. Dit is uitgewerkt in hoofdstuk 4. De concept evaluatie is met de keuringscommissie besproken en de vertegenwoordigers van de coffeeshopexploitanten hebben dit besproken met alle coffeeshopexploitanten.

Naar aanleiding van de evaluatie worden conclusies getrokken in hoofdstuk 5. Vervolgens worden er aanbevelingen gedaan in hoofdstuk 6.

2.4 Keuringscommissie

Er is een werkgroep geformeerd om de evaluatie van het coffeeshopbeleid te coördineren waaronder de herziening en uitvoering van de evaluatie van het keurmerk. In de werkgroep nemen naast de gemeente Hilversum ook het Openbaar Ministerie, GGD Gooi en Vechtstreek, politie-eenheid Midden-Nederland, Brandweer Gooi en Vechtstreek, Jellinek en een vertegenwoordiging van de coffeeshops deel. Uit de werkgroep is de keuringscommissie ontstaan bestaande uit:

- Juridisch adviseur horeca en evenementen, gemeente Hilversum
- Adviseur openbare orde en veiligheid, gemeente Hilversum
- Twee vertegenwoordigers van de coffeeshops
- Adviseur gezondheidsbevordering, GGD Gooi en Vechtstreek
- Operationeel expert, politie, eenheid Midden-Nederland, district Gooi en Vechtstreek
- Medewerker risicobeheersing en brandveilig leven, Brandweer Gooi en Vechtstreek
- Senior preventiewerker, Jellinek

3. Analyse randvoorwaarden

Voor de evaluatie van het keurmerk zijn de randvoorwaarden rondom een Hilversumse coffeeshop geanalyseerd. Daarbij is gekeken naar de vergunningen en de omgevingssituatie. Ook de feitelijke situatie van het keurmerk is bekeken. Vanwege het verlopen van het keurmerk vindt de analyse alleen plaats over de periode juli 2015 tot en met juli 2019.

Om in aanmerking te komen voor het keurmerk dient de coffeeshop te voldoen aan de AHOJG-criteria². Dit kan worden aangetoond door een politiecontrole, te beschikken over een vergunning/ontheffing of verlof (nu een exploitatievergunning) en met positief resultaat de BIBOB-toets te zijn ondergaan.

3.1 AHOJG criteria uit de aanwijzing Opiumwet

Aangezien het keurmerk is verleend aan alle acht de coffeeshops wordt aangenomen dat zij voor verlening van het keurmerk in juli 2015 voldeden aan de AHOJG-criteria. Er is voor deze evaluatie niet aan de politie verzocht om een rapportage te leveren over het voldoen aan de AHOJG-criteria. Tijdens de controle is wel gebleken dat zeven van acht coffeeshops reclame voeren op de lokaliteit door middel van een lichtbak. Gelet op het A-criterium is alleen een summiere aanduiding toegestaan. Na een bureauonderzoek en na overleg met het Openbaar Ministerie is geconcludeerd dat dit geen overtreding is. Conform het gedoog- en handhavingsbeleid ex artikel 13b Opiumwet

² Met dien verstande dat in het Keurmerk is bepaald dat handhaving van het ingezetenen criterium is uitgesteld tot het moment van werkelijke signalen van overlast door niet-ingezetenen.

voor coffeeshops per 1 juli 2013 zou er tweemaandelijks controle plaatsvinden door de politie. Geconstateerd is dat dit in ieder geval in de laatste jaren niet heeft plaatsgevonden. De beschikbare politiecapaciteit en een verschuiving van taken zijn daar de oorzaak van. Op basis van gemeentelijke informatie en die van de politie zijn er in de periode van juli 2015 tot en met juli 2019 twee overtredingen van de criteria geconstateerd:

1. Bij één coffeeshop is parkeer- en verkeeroverlast geconstateerd. Dit is vervolgens integraal onderzocht en aangepakt, waarna de overlast is verholpen. Zie hiervoor ook de burgemeestersbrief die op 21 februari 2018 is verzonden aan de gemeenteraad.
2. Bij één coffeeshop is een te grote hoeveelheid softdrugs is aangetroffen. Dit heeft tot gevolg gehad dat de coffeeshop werd gesloten en het verlof (een exploitatievergunning) werd ingetrokken. De vergunning is wel weer opnieuw verleend.

Op basis van de politiegegevens van 4 februari 2017 tot en met 31 december 2019³ zijn voor vijf coffeeshops geen vermeldenswaardige registraties aangetroffen. Ten aanzien van drie coffeeshops zijn in deze periode registraties aangetroffen waaronder een brandstichting, onjuiste handelingen met asbest, het deponeren van afval op de openbare weg door personeel van een coffeeshop.

Met uitzondering van de twee genoemde overtredingen, zijn er geen aanwijzingen dat er sprake is of is geweest van een overtreding van de AHOJG-criteria.

3.2 Vergunningen van de coffeeshops en BIBOB-toets

Alle coffeeshops in Hilversum dienen op grond van de Horecaverordening van de gemeente Hilversum te beschikken over een exploitatievergunning dan wel een toestemming op basis van eerdere regelgeving (onthefing/verlof). Een coffeeshop is een alcoholvrije horecagelegenheid waar handel en gebruik van softdrugs plaatsvindt. In Hilversum geldt de verleende exploitatievergunning tevens als gedoogverklaring voor de verkoop van softdrugs. De acht Hilversumse coffeeshops beschikken hierover. Om deze vergunning te verkrijgen dient een positieve BIBOB-toets te zijn ondergaan. Dit heeft voor alle coffeeshops in juli 2015 voor de verlening van het keurmerk plaatsgevonden. Ook bij het verlenen van nieuwe vergunningen in de periode van juli 2015 tot juli 2019 is de BIBOB-toets met positief resultaat ondergaan.

Daarnaast dient een coffeeshop, indien gebruikt door meer dan 50 personen tegelijkertijd, een gebruiksmelding te doen. Eén coffeeshop beschikt over een voormalige gebruiksvergunning, inmiddels gelijkgesteld met de gebruiksmelding. De overige coffeeshops niet, waardoor hier een maximum van 50 personen geldt. Overigens richten de coffeeshops zich hoofdzakelijk op afhaal van softdrugs en is er ook maar beperkt ruimte om in de coffeeshop te verblijven.

Tenslotte zijn de coffeeshops ook milieu-inrichtingen waarvoor een melding op grond van het Activiteitenbesluit dient te worden gedaan. Alle coffeeshops hebben dat gedaan.

3.2.1 Toezicht op vergunningen en wetgeving

De inventarisatie van het toezicht op de vergunningen en de gedoogverklaring heeft het volgende beeld opgeleverd:

- Tijdens de looptijd van het keurmerk (2015-2019) heeft er geen controle plaatsgevonden door brandweer Gooi en Vechtstreek bij de coffeeshops.
- Tijdens de looptijd van het keurmerk (2015-2019) is elke coffeeshop minimaal drie en maximaal 8 keer bezocht door toezichthouders van de gemeente. Dit betreft een

³ Het systeem was niet meer raadpleegbaar voor de periode vanaf juli 2015.

basiscontrole op de exploitatievergunning. In totaal zijn er 37 controles geweest. Hierbij is eenmaal een lichte overtreding (ontbreken vergunning) geconstateerd.

- Tijdens de looptijd van het keurmerk (2015-2019) heeft er geen controle plaatsgevonden door de gemeente Hilversum op het gebied van milieu. Wel zijn in deze periode twee klachten (afval en lichthinder) met betrekking tot coffeeshops behandeld en opgelost.
- Gebleken is dat de afspraken rondom het toezicht voor coffeeshops onduidelijk zijn. Daar waar het coffeeshopbeleid uitdrukkelijk het toezicht neerlegt bij de politie (zes keer per jaar), blijkt dit in de praktijk, in ieder geval niet in die frequentie, meer te worden uitgevoerd. Ook wordt door de politie gesteld dat het toezicht in de praktijk verschoven is naar de gemeente. Hoewel hier sprake van lijkt te zijn, zonder medeweten van de coffeeshopexploitanten, kan geconcludeerd worden dat deze verschuiving nog niet op een goede wijze plaatsgevonden heeft. Uit het ambtelijke Multi-horecaoverleg (waar politie en gemeentelijk toezicht onderdeel van uitmaken) is in 2021 immers uitgesproken dat er onduidelijkheid is over wie hoe en wanneer controleert.

3.3 Keurmerk

In juli 2015 is aan alle acht coffeeshops het keurmerk verstrekt. Aangenomen wordt dat op dat moment alle coffeeshops voldeden aan de keurmerkvereisten. Conform het keurmerk zou er een openbaar register worden bijgehouden met de coffeeshops die beschikken over het keurmerk. Niet gebleken is dat dit register is ingesteld, in ieder geval is gebleken dat er tijdens de evaluatie geen openbaar register bestaat. Sinds juli 2015 zijn wel wijzigingen opgetreden waardoor het keurmerk voor twee coffeeshops is komen te vervallen (hoofdstuk 5.4 van bijlage 1). In deze twee gevallen is dat vanwege de wijziging van eigenaar. Er heeft op dat moment geen beoordeling plaatsgevonden over de wijze waarop opnieuw het keurmerk verkregen kon worden. Daarnaast is in één geval sprake van een sluiting op last van de burgemeester. De situatie leidde tot intrekking van het verlot (nu een exploitatievergunning) per 12 januari 2017 en het opschorten van de gedoogsituatie voor 4 maanden. De coffeeshop heeft een doorstart gemaakt, opnieuw de BIBOB-toets doorstaan en is per 12 mei 2017 opnieuw vergund. In deze situatie is er geen concrete intrekking van het keurmerk geweest. Aangezien het keurmerk niet onlosmakelijk is verbonden met de horecavergunning en eerder is verbonden aan de gedoogverklaring en gelet op het ontbreken van een openbaar register, wordt ervan uitgegaan dat het keurmerk voor deze coffeeshop nog aanwezig is.

Het keurmerk bevat een set aan maatregelen waardoor goed ondernemerschap gewaarborgd wordt in de Hilversumse coffeeshops. Dit duidt op aanvullende maatregelen waardoor de Hilversumse coffeeshops met keurmerk zich onderscheiden van de andere coffeeshops. Ook is het keurmerk ter compensatie van het loslaten van het afstandscriterium. Inhoudelijk bevat het keurmerk maatregelen ten aanzien van deurbeleid, huis- en gedragsregels, brandveiligheid en hygiëne die als reguliere maatregelen voor horecabedrijven kunnen worden bestempeld. De maatregelen ten aanzien van toegangscontrole op leeftijd volgen uit de AHOJG-criteria. Een sluisconstructie is echter een verdergaande stap om te voorkomen dat minderjarigen een coffeeshop betreden. Ook de maatregelen ten aanzien van veiligheid, klantenzorg, scholing van medewerkers, overlast in omgeving en contact met scholen zijn onderscheidend waarmee het doel van het keurmerk gerealiseerd kan worden.

4. Analyse controle coffeeshops

De keurmerkcommissie heeft op 12, 13 en 19 januari 2022 alle acht Hilversumse coffeeshops gecontroleerd op de criteria van het keurmerk. Dit is gebeurd aan de hand van bijlage D van bijlage 1. In dit hoofdstuk gaan we per thema in op de bevindingen van deze controle. De uitkomst van de controle per coffeeshop zijn gedeeld met de individuele coffeeshopexploitanten.

4.1 Deurbeleid

Het voeren van het keurmerk vereist een deurbeleid. Tijdens de controle hebben coffeeshopexploitanten aangegeven dat er situaties zijn geweest waarbij coffeeshopexploitanten een bezoeker hebben geweigerd of hebben verzocht de coffeeshop te verlaten vanwege het niet naleven van het deurbeleid. Het precieze aantal is onbekend, omdat dit niet is geregistreerd. Eén coffeeshop maakt melding dat voor een dergelijke situatie de politie is ingeschakeld en dat aangifte is gedaan.

Het deurbeleid moet ook duidelijk kenbaar zijn voor de bezoekers. Bij zeven van de acht coffeeshops werd het deurbeleid aangetroffen. Bij zes daarvan door middel van het keurmerk zelf (bijlage E van bijlage 1). De attentiewaarde van het deurbeleid is echter klein. Allereerst omdat het deurbeleid bestaat uit een kleine tegel waardoor een bezoeker aan de coffeeshop dit nauwelijks zal opmerken, dit is echter op deze wijze door de gemeente Hilversum verstrekt. Ten tweede is gebleken dat elke coffeeshop naast het deurbeleid meerdere informatiebladen heeft bevestigd op de pui van de coffeeshop. Bij de meeste coffeeshops werden extra, vaak grotere, informatiebladen aangetroffen, zoals:

- Het maximaal aantal bezoekers, afstand houden en de mondkapjesverplichting vanwege de coronamaatregelen;
- Het waarschuwen van foutparkeerders;
- De huis- en gedragsregels;
- De geaccepteerde legitimatiebewijzen.

4.2 Toegangscontrole op leeftijd

Het voeren van het keurmerk vereist toegangscontrole op leeftijd. Oorspronkelijk werd daarvoor een sluisconstructie beoogd. In ieder geval is noodzakelijk dat de coffeeshop beschikt over een duidelijk plan over de manier waarop voorkomen wordt dat minderjarigen de coffeeshop betreden. Daarbij dienen de coffeeshopexploitanten ook alert te zijn op doorverkoop aan minderjarigen en valse identiteitsbewijzen.

Of in alle coffeeshops een sluisconstructie aanwezig is kan niet eenduidig worden gezegd. Er is namelijk sprake van een rookverbod waardoor de samenkomstfunctie in een coffeeshop is afgenomen. Verder is door de huidige coronamaatregelen sprake van een locatie waar enkel afhaal van softdrugs mogelijk is. In de oorspronkelijke situatie is in alle coffeeshops met een samenkomstfunctie een voorportaal aanwezig. Hier zou de controle op leeftijd kunnen plaatsvinden. Als enkel wordt uitgegaan van een constructie bij de ingang met als doel om de leeftijd te controleren (zoals de feitelijke beschrijving in het keurmerk) dan is die ten tijde van de controle bij één coffeeshop aanwezig. Eén andere coffeeshop maakt gebruik van een steward op de dagen en tijden dat het druk is om onder andere de leeftijd te controleren. Meerdere coffeeshopexploitanten geven aan dat medewerkers ook toezicht op de openbare weg houden als dat nodig is en personen (waaronder minderjarigen) verzoeken te vertrekken wanneer zij zich ophouden in de nabijheid van de coffeeshop. Gebleken is dat zeven van de acht coffeeshops dezelfde werkwijze hanteren met betrekking tot de controle op leeftijd. Dit betreft het bij twijfel vragen naar een legitimatiebewijs. De coffeeshopexploitanten geven aan dat gelet op het ontbreken van incidenten is afgesproken met de gemeente dat een sluisconstructie of portier niet nodig is. Dit is echter geen vastgelegde afspraak.

Geconstateerd is dat tijdens de controle twee keer is gevraagd naar een legitimatiebewijs. Bij navraag waarom niet naar een legitimatie werd gevraagd wanneer een bezoeker er jong uitzag werd aangegeven dat het bekende klanten zijn die niet steeds om legitimatie worden gevraagd. Er heeft in de periode van juli 2015 tot juli 2019 geen controle door de gemeente of politie plaatsgevonden waarin dit werd gecontroleerd. Overigens zijn er geen concrete signalen dat coffeeshopexploitanten

minderjarigen toelaten dan wel softdrugs aan hen verkopen, wel zijn er vermoedens hierover gemeld via de gemeentelijke meld-een-vermoeden-app.

Bij navraag hoe wordt omgegaan met het constateren van valse identiteitsbewijzen werd aangegeven dat dit nauwelijks meer voorkwam. Aangegeven werd dat coffeeshopexploitanten alert zijn en indien naar ID wordt gevraagd dat deze ook moet worden overhandigd om deze te bekijken. Alle coffeeshopexploitanten beschikte over een ID-checker. Bij nagenoeg alle coffeeshopexploitanten was de werking van het apparaat echter niet (meer) bekend, wat erop duidt dat deze een lange periode niet is gebruikt.

Coffeeshopexploitanten gaven aan dat constatering van doorverkoop aan minderjarigen niet worden gedaan. Daar waar dit geconstateerd zou worden, wordt er geen softdrugs verkocht aan de bezoeker. Dit betekent overigens niet dat er geen doorverkoop plaatsvindt, want als dat ver buiten de coffeeshop plaatsvindt kunnen de medewerkers van de coffeeshops daar geen actie aan verbinden, aldus enkele coffeeshopexploitanten. In de periode juli 2015 tot juli 2019 is hiervoor geen enkele keer de toegang ontzegd.

4.3 Huis- en gedragsregels

Het keurmerk vereist huis- en gedragsregels conform bijlage A van bijlage 1. De huisregels dienen op een zichtbare en leesbare plaats te hangen. Overtreding betekent verwijdering of mogelijk zelfs toegangszegging. Alle coffeeshops hebben huis- en gedragsregels conform bijlage A van bijlage 1. Vijf coffeeshops hadden deze huisregels aangevuld met twee regels die ook in het deurbelied voorkomen, te weten:

- Geen hoofdbedekkende kleding in de rookruimte.
- Wanneer de huisregels ergens niet in voorzien, dan beslist de beheerder.

Eén coffeeshop had afwijkende huisregels, maar had daaroverheen de huisregels uit het keurmerk aangebracht. In enkele coffeeshops wordt ook cameratoezicht ingezet. Ook met betrekking tot de huisregels is het relevant om te benoemen dat er ten tijde van de controle vanwege de coronamaatregelen, maar ook het rookverbod, er alleen sprake is van afhaal van softdrugs. Twee coffeeshopexploitanten geven aan meerdere keren per jaar toegang te hebben ontzegd vanwege overtreding van de huisregels. Een precies aantal is niet bekend, omdat dit niet wordt geregistreerd.

4.4 Klantenzorg

Het keurmerk vereist vakkundigheid van de coffeeshopexploitanten door juiste voorlichting en geïnformeerd en getraind personeel. Er zijn altijd informatiefolders aanwezig en met kleurcodering wordt de sterkte van producten aangegeven. Dit wordt vastgesteld bij benadering door te proeven.

Alle coffeeshops hadden tijdens de controle de folder over het verantwoord gebruik van hasj en cannabis van het Trimbos Instituut liggen. Twee coffeeshops hadden de folder ook in groot formaat opgehangen. Daarnaast hadden enkele coffeeshops folders van bijvoorbeeld Jellinek liggen. Drie coffeeshops attendeerde bezoekers in de coffeeshop met een informatieblad van december 2020 over vervuilde hasj en wiet. Het had er alle schijn van dat deze folders ten behoeve van de controle aanwezig waren, omdat het hele nieuwe folders waren zonder gebruikssporen en omdat de folders bij de meeste coffeeshops afkomstig waren uit 2013 (er is een versie van 2019 beschikbaar). Bij een eerder bezoek in december 2020 waren er in de coffeeshops nauwelijks folders aanwezig op zichtbare plaatsen.

Alle coffeeshops hanteerden de kleurcodes om de sterkte aan te geven. Alle coffeeshops beoordelen dit op eigen subjectieve wijze, bijvoorbeeld door te ruiken en te proeven. Eén coffeeshop laat dit beoordelen door zijn bezoekers. Twee coffeeshops hanteerde wel de kleurcodes, maar hadden de

kleuren geel en groen omgedraaid. Daarnaast wekte één coffeeshop de indruk dat het ook ging om een verschil in effect (indica en sativa) en niet alleen om sterkte. Dit is volgens Jellinek niet de bedoeling en betrof dus een foutief gebruik van de afgesproken kleurcodes. De twee betreffende coffeshopexploitanten hebben dit inmiddels hersteld.

4.5 Scholing medewerkers

Het keurmerk vereist medewerkers van coffeshops dat zij klanten goed kunnen informeren, zorg kunnen dragen voor veiligheid in de coffeshop en valse identiteitsbewijzen kunnen herkennen. Bovendien is vastgelegd dat medewerkers over vijf verschillende thema's een of herhaalde trainingen moeten volgen. De vijf thema's zijn productkennis, BHV, omgaan met agressie, herkenning valse identiteitsbewijzen en omgaan met overvallen. De gevolgde trainingen dienen bijgehouden te worden in een overzicht conform bijlage F van bijlage 1.

Bijlage F van bijlage 1 is bij één van de acht coffeshops aangetroffen. Hierin werd aangegeven dat de medewerkers en exploitant in de periode van juli 2015 tot juli 2019 trainingen hebben gevolgd op het gebied van productkennis en BHV. Met betrekking tot productkennis en BHV van 2015 tot en met 2018 kon in deze coffeshop geen bewijs worden overlegd.

De coffeshopeigenaren geven aan dat zij over het algemeen productkennis vanuit de exploitant overbrengen op de medewerkers. Dit gebeurt hoofdzakelijk bij het inwerken. Ook zijn er medewerkers met productkennis op basis van eigen ervaring. Eén medewerker gaf aan dat de website www.leafly.com wordt gebruikt om kennis op te doen.

Alle coffeshopexploitanten konden BHV-certificaten laten zien van zichzelf of leidinggevend. Dit wordt jaarlijks collectief voor alle coffeshopexploitanten in twee dagen georganiseerd. Alle certificaten waren in november 2019 behaald. De reden waarom geen recentere BHV training was afgerond had volgens de coffeshopexploitanten te maken met corona. De instelling waar de coffeshopexploitanten het BHV-certificaat hebben behaald is inderdaad (tijdelijk) gestopt met de BHV-trainingen, maar de coffeshopexploitanten kunnen zich wenden tot een ander instelling. Hoewel er een langere geldigheid (3 maanden) is afgesproken vanwege corona, moet de conclusie worden getrokken dat alle BHV-certificaten zijn verlopen. Belangrijk om hier te herhalen is dat het keurmerk in juli 2019 is verlopen, alleen dat wel is afgesproken dat het keurmerk in beginsel werd voortgezet. Deze conclusie ziet dus op de situatie na de officiële looptijd van het keurmerk.

Met betrekking tot omgaan met agressie, herkenning valse identiteitsbewijzen en omgaan met overvallen werd door de meeste coffeshops aangegeven dat deze training oorspronkelijk door de politie zou worden gegeven, maar dat de politie door capaciteitsgebrek deze training niet heeft verzorgd. Er zijn geen alternatieve trainingen gevolgd en de kennis op deze thema's is hoofdzakelijk van de exploitant overgebracht op de medewerkers. Eén coffeshop heeft certificaten overlegd van trainingen van een medewerker op het gebied van omgaan met een overval, omgaan met agressie in de winkel en herkennen van valse documenten. Deze training is door één medewerker in 2016 gevolgd. De exploitant heeft de training omgaan met een overval in 2012 gevolgd.

De coffeshopeigenaren hebben aangegeven collectief 'de coffeshopcursus' van Jellinek te willen gaan volgen. Deze training heeft tot doel een verdere professionalisering van de cannabisbranche door onder andere het bevorderen van uitwisseling en samenwerking tussen coffeshops en verslavingszorg, meer uniforme werkwijze ten aanzien van informatie verstrekken over cannabisgebruik en het vergroten van de kennis over relevante wetten en regelgeving en het eigen bedrijfsbeleid. Deze training sluit goed aan bij het doel van klantenzorg binnen het keurmerk. Tot heden is deze training nog niet gegeven aan de medewerkers van de coffeshops.

4.6 Overlast in de omgeving van de coffeeshop

Het keurmerk vereist, in aanvulling op de AHOJG-criteria, het maken van een tweejaarlijkse risicoanalyse ten aanzien van de locatie van de coffeeshop met behulp van bijlage B van bijlage 1. Ook de gemeente en politie maken per coffeeshop een analyse van overlastmeldingen en geconstateerde overlast. Bij aantoonbare overlast dient een plan van aanpak te worden opgesteld. De meerwaarde van het keurmerk is dat op het onderdeel overlast er extra aandacht wordt gegeven aan het voorkomen van overlast. Immers is 'geen overlast' al een onderdeel van de AHOJG-criteria. De risicoanalyse had daarmee als doel om de reikwijdte en omvang van de overlast in kaart te brengen als basis voor het overwegen van maatregelen die kunnen worden getroffen om overlast te voorkomen. Geen van de coffeeshops heeft in de periode van juli 2015 tot juli 2019 een nieuwe risicoanalyse gemaakt. De gemeente en politie hebben ook geen risicoanalyse gemaakt.

Wel is tijdens de looptijd van het keurmerk bij één coffeeshop parkeer- en verkeeroverlast geconstateerd. Zonder daarbij het model te hebben gebruikt is daarbij wel een analyse gemaakt van de locatie van de coffeeshop. Vanwege de AHOJG-criteria is dit integraal onderzocht en aangepakt, waarna de overlast als verholpen is beschouwd. Hierover is de gemeenteraad op 21 februari 2018 geïnformeerd.

Alle coffeeshopexploitanten gaven tijdens de controle aan wel in goed contact te staan met hun (directe) burens.

4.7 Scholen in de omgeving van de coffeeshop

Het keurmerk vereist contactafspraken met de scholen in het centrum van Hilversum. De coffeeshops hebben dit in gezamenlijkheid opgepakt bij het verlenen van het keurmerk in juli 2015. De coffeeshopeigenaren hebben contact gezocht en gaven aan dat de scholen geen behoefte hadden aan contactafspraken, waardoor in de periode juli 2015 tot juli 2019 met scholen geen contactafspraken of afspraken over voorlichting zijn gemaakt.

4.8 Veiligheid

Het keurmerk vereist een veilige situatie. Daarom beschikt een coffeeshop te allen tijde over de vereiste vergunningen. Ook dient er een mogelijkheid te bestaan om alarm te slaan, is er een EHBO-trommel aanwezig met inhoud zonder dat daarvan de houdbaarheid is verstrekt en is zoveel als mogelijk een medewerker met BHV aanwezig in de coffeeshop.

Alle coffeeshops beschikken over de vereiste vergunningen. Eén coffeeshop beschikt over een paniekknop. De overige coffeeshops slaan alarm via de mobiele telefoon. Alle coffeeshopexploitanten beschikten over een complete EHBO-trommel. De coffeeshopexploitanten gaven aan altijd te proberen iemand met BHV aanwezig te laten zijn. Gelet op de collectieve BHV-training onder alle exploitanten en leidinggevenden lijkt hier ook aan te kunnen worden voldaan, met dien verstande dat de BHV-certificaten verlopen zijn.

4.9 Brandveiligheid

Het keurmerk vereist dat alle coffeeshops zich te allen tijde voldoen aan de vereisten van brandveilig gebruik. De coffeeshops dienen één brandcompartiment te zijn en moeten voldoende brandblusmiddelen en transparantvluchtwegaanduidingen aanwezig zijn. Daarnaast moeten de nooduitgangen vrij zijn van obstakels en voorzien zijn van draaiknopcilinders. Verder is het advies om noodverlichting in het pand aan te brengen. Bij coffeeshops waar 50 of meer personen aanwezig kunnen zijn, moet een melding 'brandveilig gebruik' worden ingediend. Dit zijn eisen die al rechtstreeks volgen uit het Bouwbesluit.

Het viel de brandweer op dat de BHV-certificaten uit 2019 komen en dat het belangrijk is om deze zo spoedig mogelijk te verlengen. Verder heeft de brandweer verschillende tekortkomingen geconstateerd. Bij vier coffeeshops zijn deze geregistreerd als tekortkomingen die verholpen moeten worden. Zo moest bij meerdere coffeeshop de nooduitgang van het slot worden gehaald. Bij twee coffeeshops is een ingerichte verblijfsruimten zonder gebruiksvergunning aangetroffen, maar die werden volgens de eigenaren niet gebruikt. Daarnaast werden tekortkomingen geconstateerd zoals ontbrekende of defecte verlichting op de vluchtroute, tekortkomingen in brandwerendheid en brandblussers die gekeurd moesten worden. Bij alle coffeeshops zijn de tekortkomingen verholpen.

4.10 Hygiëne

Alle ruimten van de coffeeshops moeten zodanig worden geconstrueerd dat ze gemakkelijk schoon te maken zijn, met voldoende verlichting en ventilatievoorzieningen. Tijdens de controle is gekeken naar de keuken, toiletten, de schoonmaak van ruimten en meubilair, persoonlijke hygiëne en dierplaagbeheersing.

De GGD heeft geconstateerd dat alle coffeeshops voldeden aan de gestelde eisen ten aanzien van hygiëne. De GGD heeft wel een enkele aanbeveling bij een aantal coffeeshops gedaan indien de hygiëne verbeterd kon worden.

5. Conclusie

1. Tijdens de looptijd van het keurmerk hebben betrekkelijk weinig incidenten plaatsgevonden en zijn nauwelijks meldingen gemaakt over overlast, onrust en/of criminaliteit rondom de coffeeshops. Het voornaamste doel om de openbare orde en veiligheid en het woon- en leefklimaat in de omgeving van de coffeeshops te beschermen is daarbij behaald.
2. De gemeente Hilversum heeft de regie op het coffeeshopbeleid laten verslappen. Vanaf 2017 hadden de coffeeshopeigenaren geen vast aanspreekpunt bij de gemeente en heeft de gemeente geen overleggen met de coffeeshophouders meer georganiseerd. Het keurmerk is ook geen onderdeel geworden van reguliere werkzaamheden van vergunningverleners of toezichthouders waardoor de doelen uit het oog zijn verloren.
3. Tijdens de looptijd van het keurmerk zijn er twee overtredingen van de AHOJG-criteria geconstateerd. Deze overtredingen zijn hersteld. Voor de overige criteria, waaronder de constatering dat geen sprake is van overlast in en rond de Hilversumse coffeeshops, geldt dat er geen constateringen zijn. Op basis hiervan wordt gesteld dat de coffeeshops aan deze criteria voldoen.
4. De coffeeshops beschikken over de benodigde vergunningen en hebben voor de verlening van het keurmerk in juli 2015 een BIBOB-onderzoek ondergaan met positief resultaat. Bij de overnames van coffeeshops hebben ook de nieuwe exploitanten een BIBOB-onderzoek ondergaan met positief resultaat.
5. Aan de hand van de bevindingen van de keurmerkcommissie is geconstateerd dat aan de meeste gebruikelijke maatregelen die passen bij een horecabedrijf (zie a, c, h, j) wordt voldaan. Ten aanzien van de gebruikelijke maatregelen voor brandveiligheid zijn wel tekortkomingen geconstateerd. Deze zijn ook hersteld. Van naleving van de extra maatregelen die in het keurmerk zijn beschreven (b, d, e, f, g) is in het merendeel geen sprake. Hieronder worden de bevindingen van de keurmerkcommissie uiteengezet:
 - a. Alle coffeeshops beschikken over een deurbeleid.
 - b. De leeftijdscontroles wordt niet altijd uitgevoerd, maar er wordt gevraagd naar de identiteitsbewijzen als er twijfel bestaat of een bezoeker meerderjarig is. Deze werkwijze is niet anders dan in andere horecabedrijven.
 - c. De coffeeshops beschikken over huis- en gedragsregels en treden op tegen overtredingen indien de situatie daar aanleiding toe geeft.

- d. De coffeeshops voldoen aan de minimale eisen van klantenzorg, alleen kan de kwaliteit verbeterd worden door actuele informatie en door blijvend eenduidig gebruik van de kleurcodes die de sterkte aangeven.
 - e. De scholing van de medewerkers van de coffeeshopexploitanten is niet actueel. Trainingen op het gebied productkennis, omgaan met agressie, herkenning van identiteitsbewijzen en omgaan met overvallen is maar door één medewerker van één coffeeshop gevolgd. Kennis op deze thema's wordt volgens de coffeeshopexploitanten overgedragen van werkgever tot werknemer tijdens het inwerken.
 - f. Aan de tweejaarlijkse risicoanalyse die coffeeshopexploitanten moesten maken is geen invulling gegeven. Ook de politie en gemeente Hilversum hebben dit nagelaten.
 - g. Tussen de coffeeshopexploitanten, die dichtbij scholen staan, en de scholen is geen contact meer. Dit was afgesproken omdat in plaats van het afstandscriterium tussen school en de coffeeshops een verplichting tot contactafspraken tussen school en coffeeshop is gemaakt.
 - h. Er is voldoende aandacht voor veiligheid middels de vergunningen, mogelijkheid om alarm te slaan, een complete EHBO-trommel en aanwezigheid van een Bhv'ers.
 - i. Niet alle coffeeshops voldeden aan de eisen van brandveiligheid. Vier coffeeshops hadden tekortkomingen die hersteld moesten worden. Deze zijn binnen de gestelde termijn verholpen.
 - j. Alle coffeeshops voldoen aan de criteria voor hygiëne.
6. Het toezicht op de Hilversumse coffeeshops is niet uitgevoerd conform het gedoog- en handhavingbeleid. Ook de herbeoordeling van het keurmerk is niet op de manier uitgevoerd zoals in afgesproken in het keurmerk. De toezichtcontroles zijn minimaal geweest en er was ook geen sprake van integrale controles op de coffeeshops. De afspraken rondom de toezichtcontroles zijn ook niet helder geformuleerd tussen de toezichthoudende instanties.
7. Hilversumse coffeeshopexploitanten spreken over een intensievere samenwerking in de beginperiode dan de laatste jaren het geval is. Tot januari 2017 hebben een aantal overleggen tussen de gemeente en de coffeeshopexploitanten plaatsgevonden over het coffeeshopbeleid en het keurmerk. In 2018 en 2019 ging deze samenwerking vooral over de mogelijkheid om aan te sluiten bij het wietexperiment. Ook bij de uitvoering van deze evaluatie kan gesteld worden dat de gemeente Hilversum en de coffeeshopexploitanten samen met de andere betrokken partijen samenwerken. Het keurmerk heeft het dus wel bijgedragen aan de onderlinge samenwerking tussen de coffeeshops. Ook is het voor de gemeente en politie makkelijker om (via de vertegenwoordigers van de coffeeshops) met alle coffeeshopexploitanten in contact te komen vanwege een collectief doel dat met het keurmerk nagestreefd wordt.

Gelet op bovenstaande conclusies kan niet met overtuiging worden vastgesteld dat het keurmerk wezenlijk heeft bijgedragen aan de extra kwaliteit en integriteit van de Hilversumse coffeeshops. Alle partners zijn meerdere afspraken uit het keurmerk niet nagekomen en doelen zijn uit het oog verloren. Hierdoor kan gesteld worden dat het doel waarvoor het keurmerk in eerste instantie is ingesteld niet is bereikt. Wel heeft het keurmerk teweeggebracht dat er een collectief bestaat van coffeeshopexploitanten en dat er sprake is van samenwerking tussen alle partners.

6. Adviezen

Het is noodzakelijk om te onderzoeken welke verbeteringen gedaan kunnen worden om tot een passend en effectief keurmerk te komen. Ook het stoppen met het keurmerk zou daarbij moeten worden overwogen. Indien wordt besloten om het keurmerk te continueren, is het van belang rekening te houden met onderstaande aanbevelingen.

1. Pas het huidige Keurmerk Hilversumse Coffeeshops aan, waarbij consensus bestaat over de afspraken en doelen die worden opgenomen tussen alle partijen. Hierbij is het van belang om maatwerk te leveren en om het keurmerk te actualiseren naar de huidige wet- en regelgeving en de hedendaagse praktijk. Zo bood de politie aan om kennis over te dragen aan de coffeeshopexploitanten ten aanzien van herkenning van valse identiteitsbewijzen. Ook de coffeeshopexploitanten geven aan dat het bestendigen van 'de coffeeshopcursus', duidelijker zichtbaar deurbeleid en goed buurmanschap uitgekristalliseerd kunnen worden in een nieuw keurmerk.
2. Een aangepast keurmerk dient ook te worden opgenomen in het gedoogbeleid van de gemeente Hilversum. In ieder geval is het van belang om te voldoen aan aanvullende kwaliteitseisen ten opzichte van reguliere kwaliteitseisen voor horecabedrijven.
3. Behoud en versterk de samenwerking met de coffeeshopexploitanten en de andere partijen die deelnemen aan het keurmerk. Het is gebleken dat door de jaren heen geen structureel contact was tussen deze partijen over het keurmerk. Zorg voor periodieke en terugkerende afspraken tussen alle partijen, maak duidelijk wat tijdens deze afspraken wordt besproken en houdt het doel van het keurmerk en beleid gezamenlijk voor ogen.
4. Beleg binnen de gemeente Hilversum het gedoogbeleid inclusief het Keurmerk Hilversumse Coffeeshops expliciet binnen een functie. Het is belangrijk dat diegene regie voert op de gemaakte afspraken, doelstellingen en het proces. In ieder geval moeten toezicht op de AHOJG-criteria en de vergunningen, maar ook de samenwerking met de coffeeshops en andere partners daarvan onderdeel zijn.
5. Maak duidelijke afspraken over welke instantie welke periodieke toezichtcontroles gaat uitvoeren. Gedurende de looptijd van het keurmerk hebben controles plaatsgevonden, maar met name op de AHOJG-criteria is het toezicht de laatste jaren tekortgeschoten. Hierbij is het belangrijk om te vermelden dat er geen concrete signalen zijn van mogelijke overtredingen.
6. Voor controle uit op de naleving van de maatregelen uit het keurmerk en maak duidelijke afspraken over de mogelijke gevolgen van het niet naleven van de keurmerkvereisten. Met bijvoorbeeld een *Mystery guest* kan de controle op leeftijd, deurbeleid, huis- en gedragsregels of klantenzorg worden gecontroleerd.
7. Maak duidelijke afspraken over het foldermateriaal en de juiste kwaliteit daarvan. Zo raadt Jellinek aan om de nieuwe folders uit 2019 te gebruiken en duidelijk zichtbaar op te hangen.
8. Zorg voor blijvend eenduidig gebruik van de kleurcodes. Door afspraken te maken over eenduidigheid in de toewijzing van de codes kan een klant bij iedere coffeeshop verwachten dat de kleuren op vergelijkbare wijze tot stand zijn gekomen.
9. Adviseer regelmatig de coffeeshopexploitanten op het gebied van deskundigheidsbevordering van het personeel. Verschillende instanties (zoals Jellinek of de Stichting Vakbekwaamheid Cannabis Keten) bieden daarvoor trainingen aan. Onder de coffeeshopexploitanten is al een begin gemaakt wat eventueel uitgebouwd kan worden. Daarvoor is samenwerking met de gemeente gewenst om te bepalen in welke frequentie dit noodzakelijk is om te spreken van een hoger kwaliteitsniveau dan een gemiddelde coffeeshop. Een collectief initiatief om 'de coffeeshopcursus' van Jellinek te volgen sluit goed aan bij het doel met betrekking tot scholing en klantenzorg.
10. Verbindt het keurmerk met lopende trajecten en ingezet beleid van de gemeente Hilversum. Te denken valt aan thema's gezondheid, jeugd, onderwijs en veiligheid. Zo zal het keurmerk niet enkel de kwaliteit in de Hilversumse coffeeshops waarborgen, maar ook in verbinding staan tot doelstellingen ten aanzien van deze andere thema's.